

Fjärde roten, tomt 44

Kvarteret Holländaren

Sjätte roten 1637–57

Drottninggatan 11 tills. m 4.43

Fjärde roten 1657–70

Matthias svarvare (hustrun 1638) 1637–42. 1643 och 1644 bosatt i rote 28.

Han är troligen identisk med den *Matthias Hermensen Holman*, som den 18.9.1631 gifte sig med *Rangela Hansdotter* och den 14.1.1645 begravdes i tyska församlingen. Det är osäkert, om han ägde gården eller hyrde del av den av *Maria Oberberg* (se nedan). Åren före sin död bodde han i 28 roten i en av flera gårdar på tomt 6.19: om släkten se där. Ett indicium på att *Matthias svarvare* hette *Holman* är, att hans gård i Nordstaden övertogs av *Börge Svensson svarvare*, vars styvdotter var *Catharina Mattsdotter Holman*, gift med *skepparen Lars Björnsson*.

Claes lädertogare 1639–42, 1648

Jörgen Cardewansberedare 1641

Stier Olofsson 1644–45

Stier (*Stieg*) *Olofsson* vände sig den 5.3.1647 mot *David Amia*. *Sal Johan Amia* hade i augusti 1640 caverat för *Matthis Plüss*, att han fullständigt skulle lära *Stier Olofsson* karduansberedare-ämbetet. Nu gällde tvisten klädningen. *Stier Olofsson* bodde 1646–47 i rote 28 och kallas då karduansberedare.

Marit Lars Knutzens 1643

Maria Dreijers 1641

Maria Oberberg

1637–39

Det är mycket troligt, att *Hans Jörgenssons* (se 4.32) änka *Elseby Westermans* mormor *Maria Oberberg* (eller *Auerberg*) 1637–39 (?) bodde just här och att äganderätten till hennes hus övergick till hennes dotter *Elseby Oberberg* (?) gift första gången med *handl. Henrik Westerman* – omtalad i Göteborg 1630, död 1632, sedan omgift 13.10.1633 med *handl. Cordt Braun Johan* (se 5.28), vars arvingar den 26.1.1646 sålde denna gården till

Didrik Johansson Offerman 1647–55

(huseköpspengar 9 d smt). *Didrik Offerman* uppträder först 1637 och 1641 som bosatt på landerierna. Sedan nämnes han på skilda adresser till dess han slår sig ned här

I kämnärsrätten den 13.6.1645 lovade han att med det första utföra det arbete på *Nils Adrianssons* skuta, som han hade lovat och redan fått halva betalningen för. Vid samma rätt mötte *skepparen Didrik Offerman* i november 1651 redarna på *skeppet Charitas* den 21 i samma månad kallas han *skeppsbyggare*. Två av hans barn begravdes 1644, två 1650 och hans hustru den 2.4.1656.

Huseköpspengar betalades den 13.8.1660 för Didrik Offermans gård, såld till *Johan von Ackern* för 180 rdr.

Engelbrekt Larsson slaktare

1662–66, änkan 1667–74

”Ingebrecht” Larsson omtalas redan så tidigt som den 26.7.1636, då han i rådhusrätten anklagas för mökränkning av *Gunnela Påfwelsdotter*:

”Der Unterschultz Nils Höeck ex officio contra Engelbrecht Larsson undd Gunnela Paulstochter.

Cläger clagt über Beklagten Engelbrecht, wie dass Er Gunnela Paullstochter vergangenen Jahr geschwängert. Begehrende dass Er dafür muege gestrafft werden. Beklagter Engelbrecht kan nicht verleugnen, dass solches geschehen sey, berichtet aber, dass sie Gunnela Ursach dazu gewesen und selber etliche mahl in seine Cammer zu Ihm gekommen.

Gunnela sagt, dass Engelbrecht Ihr die Ehe zugesagt, welches Engelbrecht negiret. Sagt aber kann sie sich beweis verschaffen, dass sie sich ehrlich und woll verhalten wolle Er sich mit Ihr Wawen (?) Irmern (?) lassen.

In Sachen des Unterschultzen Niels Höecker Clägern Eins, Kägen Engelbrecht Larsson und Gunnela Paulstochter Beklagte Anderen Theills, wegen dessen dass gedachter Engelbrecht Larsson Gunnela Paulstochter geschwängert. Befinden Herren Praesidenten und Rath, Alldieweill Engelbrecht Larsson sich erbeut Gunnela Paulstochter so er geschwängert zur Ehe zu nehmen, dafern sie sich guter beweist umb dass sie sich ehrlich und woll in Ihren dienste beim Pastoren Per in Randa verhalten konne verschaffen, dass Er Engelbrecht Larsson, da Er Gunnela Paulstochter wird zur Ehe nehmen der Straffe enttlediget, wo nicht, in 10 rdr verfallen und deswegen gnugsamme caution zu stellen schuldig sein soll.”

Engelbrekt Larsson bodde under skiftande adresser enligt mantalslängden och senast 1651–55 i rote 3 (omkring 4.111). I april 1648 anklagades han i kämnärsrätten för att han utan ordentlig fullmakt hade krävt pengar för *Botilla Rasmussis* räkning av *Estrid Canters*. Den 14.12.1668 begärde Engelbrekt slaktares änka *Marit Jonsdotter* lindring i skatten. Hon kunde bara slakta ett får och ett lamm var fjortonde dag. Engelbrekt Larssons stolrum övertogs den 14.1.1678 (1668?) av mäster *Henrik Andersson skomakare*.

Peder Olsson (Norman?) slaktare

1675–84

var väl antingen gift med Engelbrekt Larsson slaktares änka eller så var han hennes måg. På grund av skuld till nämndemannen *Jon Jönsson* i Syrhåla och dennes bror *Torsten i Eklanda* måste dock Peder Olofsson avstå gården till dessa bröder, som uppbjöd gården den 26.4.1684. Den 30.6.1685 bestämdes det, att Peder Olofsson slaktares kreditorer skulle inkallas, eftersom han skulle göra cessio bonorum.

Var Petter Norman slaktareålderman (död före 14.2.1754) densamme? Det omtalas den 18.3.1693, att Petter Olsson Norman hade ingått likvidation och ackord med sin styvfader *Lars Svensson Widing* efter sin sal moder *Ingrid Jacobsdotters* död om sitt moderne och sitt fäderne efter sin sal fader *Olof Svensson Böker* (3.74). Arvet bestod i 70 d smt, ett silverstop, en silversked, ett sängbolster, en huvuddyna, två örngott med var till, två små blaggarnslakan och ett åkläde i husgerådssaker (se 6.39, Köpmannen och 5.4 1750).

Per Olsson slaktares gamla gård 4.44 såldes för 330 rdr kurant den 20.3.1691 till

bleckslagaren Abraham Fuchs änka Anna Margareta Ludwichen

som fick uppbud den 21.2.1695. Gården sades då vara belägen på Holländaregatan mellan Kettill bagare i Öster och Eugenius Fistulator i väster. Anna Margareta Ludwichen gifte den 4.10.1692 om sig med

bleckslagare Benjamin Conrad.

Mellan Benjamin Conrad och hans kollega *Christian Anerdt* rådde animositet. I en skrivelse till magistraten (EIIa:10, 26.3.1694) föreslog Anerdt, att Benjamin Conrad skulle göra sitt mästerstycke i Anerdts verkstad och Anerdt själv sitt i Benjamins på det att "hans gesäller icke må det göra för honom, som de på Gullbergs skantz gjorde, då han redh på hästen till Gullbergs skantz hwar dag och aldrig arbetade, utan [satt] på Stråkerks kiällare med wijnglaset".

Benjamin Conrads försäljning av gården till

guldsmeden Johan Martin Winterstein

(uppbud 17.2.1698) sökte *klädesmakare Christian Dögen* klandra på grund av en in-teckning i gården på 150 d smt, som Dögen ägde (EIIa:14 7.8.1698). Det förefaller också som om Dögen vann tvisten. Han förblev dock inte länge ägare till gården. Den övertogs först av *stadsbefallningsman Gert Westman*, som i sin tur för 1 000 d smt courant och en diskretion av 50 d smt med sin hustrus samtycke sålde den till

sockerbagaren Johan Lindhult

som den 8.2.1709 lagbjöd tomt och gård på Drottninggatan mellan (garnisons)kirurgen Gottfried Köppes hus och gård å västra och framlidne Kiättill bakares gård (i fastebrevet 22.3.1709 mäster David Hansson bakares gård) å östra sidan. Tomten höll enligt fastebrevet i längden 80 och i bredden 24 fötter efter det gamla gårdebrevets innehåll.

I magistratens registratur (Ba:18) avspeglar sig Johan Lindhults ankomst till Göteborg på följande sätt den 27.6.1704: "Här på Rådhuset hade infunnit sig en man från Stockholm, Johan Lindhult benämnd, med begäran att få sig här i staden nedersättia och öfwa sin profession, som skall bestå i sockerbageri; han hade goda vitsord. Han ville förarbeta godt gods och sällia dhet för samma pris, som det öferlåtes före i Stockholm, nämligen canderat socker för 12 mark kmt skeppundet och bakverk för 10 mark kmt. Emedan oss strax berättades, att apotekarne här i staden skola hafva privilegier till allena sällia sådant och annat bakat socker, ty hafva wij låtit them wetta, att en sådan Mann wore anländ och hwad hans åstundan wore". I en skrivelse till magistraten (EIIa:16) omtalas den 23.7.1706 att *änkedrottningens konditor Sven Leffler* och *handelsmannen Johan Lindbom* enligt Stockholms stads handelscollegii protokoll hade caverat för sockerbagaren Johan Linhult, när denne hade erhållit burskap i Stockholm. Nu hade denne rest till Göteborg för att söka burskap där. Johan Linhult hade klarerat sin kontribution i Stockholm men hade alltid varit vid slätta villkor. Burskap i Göteborg erhöll han den 24.7.1706. Han var gift med *Catarina Mylliander*, som i ett tidigare äktenskap hade barnen (den blivande *snickaremästaren*) *Christian Maxdorff* och *Greta Maxdorff*.

Sockerbagaren Johan Lindhult fick stolrum i domkyrkan den 12.6.1709 efter *skepparen Nicolaus Bergman* och hans hustru *Catarina* efter *Margareta Bengtsdotter* den 16.3.1711. Till sin dotter *jungfru Liskan Linhult* köpte Johan Linhult stolrum den 6.11.1718 efter *Matthias Bäckbergs hustru Gertru Eriksdotter*.

Johan Lindhult pantsatte redan den 27.11.1708 gården mellan herr Köpke och Kiettil bakares änka till tyska kyrkan för ett lån av 200 d smt. Samma summa måste han för att återuppbygga gården efter 1721 års brand låna av Sebastian Tham den 19.4.1722, då gården sades ligga mellan bagaren Joakim Hanssons gård i öster och fältskären Köpkes gård i väster.

I kämnärsrätten uppträdde den 19.10.1717 en *kaptén Didriksson*, som hade instämt sockerbagaren Johan Lindhult för att han ”förhöll” honom hans tjänstegosse Olof. Lindhult sade sig av barmhärtighet i nio års tid ha fött och klätt pojken, som ”fast liten och kort tid” hade varit hos kaptenen och för erhållna hugg och slag hade flytt tillbaka till Lindhult. Rätten fann pojken för sin ungdoms skull onyttig i Kungl. Maj:ts tjänst, vilket kaptenen höll med om ”uthan han är lijtet mohn om honom allenast han nu kunde få honom i arrest”. Han ville hava honom tillbaka på det han må låta piska honom. Han ville genom sin fältväbel och några soldater hämta honom ur (Lindhults) hus. Rätten lät kaptenen förstå, att han då ej följde lagen. Kaptenen sade sig vara ”Cavallier” som med rättens ledamöter ej hade att göra. Han gjorde också ett försök att sätta sina hotelser i verket men hans folk misslyckades att få fast pojken.

Bouppteckning efter Johan Lindhults hustru (och honom själv?) företogs den 30.4.1733. Enligt Berg (I:2, 479) efterlämnade hon (trots branden 1721) ett osedvanligt rikt bo. Förmögenheten uppgick till 8 030 d smt – gården på Drottninggatan var värd 1 850 daler.

Catecheta Daniel Lindhult

var son till Johan Lindhult och Catharina Mylliander och född 1697 under deras Stockholmstid. Han blev student i Uppsala, prästvigdes 1726 och blev först kateket i Göteborg, innan han 1740 blev kyrkoherde i Getinge och Rävinge.

Välborne Carl von Bergfelts gård

(1745) ”Välborna fru Catarina Bergfelt” gifte sig med

Sockerbagaren Johan Roth,

(1755, 1765 hans änka)

som övertog gården. Johan Roth var redan 1720 gesäll hos Johan Lindhult och omtalas som sådan ända till dennes död, då han själv fick burskap den 3.4.1733. Under Daniel Lindhults tid som ägare till gården bodde Johan Roth kvar och drev sockerbageriet vidare. Man kan med fog påpeka faktum att liksom det i 4.43 fanns ett bageri under hela 1700-talet, så fanns det här i 4.44 under samma tid ett sockerbageri.

Bouppteckning efter sockerbagaren Johan Roth företogs 21.4.1760. Förmögenheten uppgick till 5 965:31 daler. Hus och tomt på Drottninggatan mellan vinhandlare Johan Georg Jenssen och avlidne bagare Elias Gardin värderades till 2.000 daler (Berg II:9–10, 165).

Den 19.1.1765 skrev sockerbagareänkan Catharina Baerfelt (Bergfelt) till magistraten (EIIb:110) att hon på grund av sitt orkeslösa och sjukliga tillstånd ville överlämna sin borgerliga näring till sin gesäll

Bengt Christophersson,

Johan Roths änka skrev att Bengt Christophersson ”flitigt och med all trohet hade tjänt hennes man som lärling i sju år och som gesäll på tionde året och under samma tid sig uti dess syssla så uppövat och förkovrat såsom en skickelig och välförfaren konstnär uti sitt ämne och sedan hennes k. mans frånfälle ensam skött och förestått förekommande sockerarbeten hos henne”.

Bengt Christophersson avled 5.9.1797. Han kallades konditor i bouppteckningen efter honom den 6.9.1798. Hus och gård på Drottninggatan mellan Jeanssons änka i väster och bagaren Börge Norling i öster värderades till 1 500 rdr. Han efterlämnade också hus och gård i Västerås, värderat till 666:32 rdr. Hans änka *Maria Christina Isacsson* avled 5.11.1812. Grannen i öster hade övertagit gården 1807 (se uppbuden på denna gård). Det bör ha varit bagaren Börge Norlings änka den Christina Wilhelmina Norling, som uppbjöd 4.44 den 11.2.1805.